

Lausunto 2.9.2022

Opetus- ja kulttuuriministeriö
hallitussihteeri Elina Anttila

Celia Näkövammaisten kirjaston lausunto opetus- ja kulttuuriministeriön asetusluonnoksesta Saavutettavuuskirjasto Celian johtokunnasta ja pistekirjoituksen neuvottelukunnasta

Kyse on Saavutettavuuskirjasto Celiaa koskevan lain nojalla annettavasta opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksesta. Tarkoitus on säätää asetuksella mm. kirjaston yhteydessä toimivien toimielinten, eli johtokunnan tarkemmasta kokoonpanosta, päätösvaltaisuudesta ja kokouspalkkioista sekä pistekirjoituksen neuvottelukunnan kokoonpanosta, tehtävistä, päätösvaltaisuudesta ja kokouspalkkioista.

Lausuntomme keskittyy johtokunnan kokoonpanoon sekä pistekirjoituksen neuvottelukunnan kokoonpanoon ja tehtäviin.

Lausuntoa varten on kuultu viraston johtokuntaa sekä nykyistä Braille-neuvottelukuntaa.

Celian ehdotukset

1 § Johtokunnan kokoonpano ja palkkiot

Johtokunnan kokoonpanossa vähintään kolmen jäsenen tulee edustaa valtakunnallisia vammaisjärjestöjä sekä vähintään yhden jäsenen kirjastoalaa ja vähintään yhden jäsenen opetusalaa.

Lisäksi johtokunnan kokoonpanossa jäsenenä ovat Saavutettavuuskirjasto Celian johtaja ja yksi kirjaston henkilöstön keskuudestaan valitsema henkilö. Johtokunnan kokoonpanossa tulee ottaa huomioon suomen- ja ruotsinkielisen väestön edustus.

Ehdotamme, että uuden lain tarkentamat asiantuntijatehtävät, erityisesti saavutettavan julkaisemisen edistäminen heijastuisivat myös johtokunnan kokoonpanoon, esimerkiksi ”...vähintään yhden jäsenen [edustaa] saavutettavan julkaisemisen asiantuntemusta”.

Nykyisessä johtokunnassa on myös pysyvä asiantuntijajäsen, ja tarvetta voi esiintyä myös jatkossa, jolloin siihen voisi myös asetuksessa varautua.

3 § Pistekirjoituksen neuvottelukunnan kokoonpano ja palkkiot

Neuvottelukunnan kokoonpanossa tulee olla näkövammaispedagogiikan, opetusalan, pistekirjoitusjärjestelmän ja -tuotannon sekä kielenhuollon edustus.

Huomiomme liittyy neuvottelukunnan kokoonpanoon. Neuvottelukunnan aloittaessa työnsä kielenhuoltajaa on mahdollisesti tarvittu, mutta nykyisin jäsenet ovat kokeneita kirjoittajia. Lisäksi neuvottelukunnassa on käsitelty paljon sellaisia asioita, joihin ei liity kielenhuollollisia kysymyksiä. Kielenhuollon asiantuntemuksen hankkiminen tarpeen mukaan konsultaationa saattaisi siis riittää, eikä neuvottelukuntaan tarvittaisi kielenhuollon edustajaa vakiojäsenenä.

Myös tekstissä mainittua ilmausta ”pistekirjoitusjärjestelmän ja -tuotannon --- edustus” ehdotamme muutettavaksi muotoon ”pistekirjoitusjärjestelmän ja piste- ja taktiilimateriaalien asiantuntemus”. Pistekirjoitukseen liittyvän tuotannollisen näkökulman sijaan on hyvä korostaa neuvottelukunnan asiantuntemusta pistekirjoituksen ja piste- ja taktiilimateriaalien suhteen. Lisäksi neuvottelukunnan jäsenet eivät edusta omaa taustaorganisaatiotaan, vaan tuovat neuvottelukuntaan omaa asiantuntemustaan, jolloin edustus -sana olisi kuvaavampi.

5 § Pistekirjoituksen neuvottelukunnan tehtävät

Neuvottelukunnan tehtävänä on:

- 1) antaa suosituksia pistekirjoituksen merkintätavoista kansainvälistä kehitystä seuraten;*
- 2) laatia tarvittavaa ohjeistusta pistemateriaalien käyttäjille ja tekijöille sekä näkövammaisten henkilöiden oppimateriaalien tuottajille;*
- 3) antaa suosituksia näkövammaisten henkilöiden oppimateriaalin yleisistä toimituksellisista ja pedagogisista suuntaviivoista; sekä*
- 4) tehdä aloitteita ja esityksiä toimialaansa liittyvistä asioista.*

Äänikirjatuotantoon liittyvän asiantuntemuksen ja tehtävän jättäminen pois neuvottelukunnalta on hyvä, ajanmukainen täsmennys.

Neuvottelukunnan tehtävissä mainitaan pistemateriaalit, jonka ymmärretään sisältävän varsinaisen pisteaineiston lisäksi muun taktiilimateriaalin kuten kohokuvat ja -kartat. Teksti olisi selkeämpi, jos taktiilimateriaalit mainittaisiin tässä yhteydessä; esimerkiksi ”... *piste- ja taktiilimateriaalien käyttäjille ja tekijöille...*”.

Ruotsissa pistekirjoituksen neuvottelukunnan ko. tehtävä on ilmaistu vastaavalla tavalla:

7 § Inom myndigheten finns en nämnd för punktskrift och taktil läsning, punktskriftnämnden. Nämnden har till uppgift att främja och utveckla taktil läsning och punktskrift som skriftspråk för synskadade.

Celia Näkövammaisten kirjasto

Minna von Zansen, johtaja

minna.vonzansen@celia.fi

0295 333 105

